

**Απομαγνητοφωνημένη ομιλία μακαριστού γέροντος Αθανασίου Μυτιληναίου
με θέμα:**

«Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχὴν μου τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου»

[εκφωνήθηκε στην Ιερά Μονή Κομνηνείου Λαρίσης στις 20-3-1983]

«Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχὴν μου τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου· ἐμὲ ὑπομενοῦσι δίκαιοι, ἕως οὗ ἀνταποδῶς μοι». Ο ιερός Ψαλμωδός, αγαπητοί μου, ευρίσκεται κάτω από δυσμενείς συνθήκες. Ο Δαβίδ, ο «χριστός Κυρίου», διώκεται από τον εκπεσόντα «χριστόν Κυρίου». Τον Σαούλ. Εκείνος ο οποίος δεν εστάθη σωστός εις την αποστολήν του και εις το θέλημα του Θεού και εκπίπτει. Και αντ' αυτού χρίεται βασιλεύς ο Δαβίδ. Αλλά ο Σαούλ, ζηλοτυπών τον Δαβίδ, διώκει αυτόν. Και ο Δαβίδ καταφεύγει στα βουνά με τους συντρόφους του. Κάποια φορά κατέφυγε σε ένα σπήλαιο, δυο φορές συνέβη αυτό, κατέβηκε σε ένα σπήλαιον και εκεί εκρύβη εις το βάθος του σπηλαίου.

Ο Σαούλ ήτο απέξω από το σπήλαιον, μόνος του, ο στρατός ο πολὺς δεν ήτο κοντά του, και επήγε εκεί λίγο να ξεκουραστεί και να κοιμηθεί, αγνοώντας ότι ο Δαβίδ βρίσκεται εις το βάθος του σπηλαίου. Ξάπλωσε και κοιμήθηκε. Του λέγουν οι συντρόφοι του Δαβίδ: *«Είδες; Ο Θεός τον εχθρό σου τον έβαλε στα χέρια σου. Με μία κονταριά, τον εφόνευσες και ησύχασες».* «Όχι», λέγει, *«αδελφοί μου! Όχι! Είναι "χριστός Κυρίου"! - δηλαδή χρισμένος από τον Θεόν- Είναι βασιλεύς χρισμένος από τον Θεό! Δεν επιτρέπεται να βάλω χέρι επάνω εις τον Σαούλ, άλλο αν εκείνος με καταδιώκει, ως εκπεσών πλέον, να φονεύσει εμένα. Και προσέξτε- λέγει εις τους συντρόφους του- δεν θα βάλει κανείς χέρι πάνω εις τον Σαούλ».*

Με πολύ σιγαλά βήματα, επλησίασε τον Σαούλ, του έκοψε ένα κομμάτι ύφασμα από το ιμάτιό του και ξαναπήγε στο βάθος του σπηλαίου. Ο Σαούλ ανύποπτος, σηκώθηκε και βγήκε από το σπήλαιο και κατηφόρισε για να πάει στο στράτευμά του. Τότε ο Δαβίδ βγήκε έξω από τη σπηλιά, ανέβηκε σε ένα ψηλό μέρος και του φωνάζει: *«Σαούλ, βασιλεύ, γιατί με διώκεις; Τι σου έκανα εγώ; Ο Θεός σε έριξε στα χέρια μου. Μπορούσα να σε φονεύσω. Αλλά δεν το έκανα αυτό. Εσύ γιατί κυνηγάς να φονεύσεις εμένα; Αν θέλεις να σου*

αποδείξω ότι πραγματικά ο Θεός σε έριξε στα χέρια μου, ρίξε μια ματιά στο ιμάτιό σου να δεις ότι σου λείπει ένα κομμάτι από εκεί. Το κρατώ στα χέρια μου. Να 'το, Σαούλ. Να 'το!».

Αγαπητοί μου, υπέροχο παράδειγμα συγχωρητικότητας... Υπέροχο! Μοναδικό, θα λέγαμε, σε μέγεθος και ποιότητα, μέσα -Μοναδικό; Άραγε;- εις την Παλαιά Διαθήκη. Είναι με διάσταση, θα λέγαμε, είναι μέσα στον χώρο της Παλαιάς Διαθήκης, γι' αυτό έχει την πάρα πολύ μεγάλη του αξία αυτό. Όμως, ο ψαλμός ο 141, που τον τελευταίο στίχο σας διάβασα, δεν ξέρομε αν ο Δαβίδ τον είπε σε εκείνο το σπήλαιο ή στο άλλο σπήλαιο, διότι δύο φορές, σας είπα, εβρέθηκε ο Σαούλ σε κίνδυνο και κατέφυγε σε σπήλαιο. Ίσως να ήτο η άλλη περίπτωση. Ίσως. Πάντως, ο Δαβίδ, βλέποντας ότι είχε κυκλωθεί από τον στρατόν του Σαούλ, αισθάνεται πολύ δύσκολα και τότε στέλνει προσευχή προς τον Θεόν, αυτή που λέγει ο 141 ψαλμός, και που επιγράφεται *«Συνέσεως τῷ Δαυὶδ, ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ · προσευχή»*.

Μέσα στη θλίψη του και μέσα εις την παγίδα που είχε περιέλθει, στο σπήλαιο, λέγει προς τον Θεόν: *«Εξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχὴν μου τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου»*. *«Βγάλε με, Σε παρακαλῶ, βγάλε την ψυχή μου, την ζωή μου, την ύπαρξή μου, απ' αυτήν την φυλακήν, αυτόν τον εγκλεισμόν που είναι εδώ το σπήλαιο τούτο και όταν θα με σώσεις, τότε θα υμνήσω και θα δοξάσω το ὄνομά Σου»*. *«Ἐμὲ ὑπομενοῦσι δίκαιοι, ἕως οὔ ἀνταποδῶς μοι»*. *«Για μένα περιμένουν οι δίκαιοι, οι καλοί μου σύντροφοι, και στέκομαι γι' αυτούς υπόδειγμα ότι Εσύ θα με σώσεις, και τούτο ἕως ὅτου μου δώσεις, εκείνο το οποίον εγώ τώρα Σου ζητώ»*.

Αλλά, όλοι οι Πατέρες της Εκκλησίας μας, βρίσκουν, αγαπητοί μου, μέσα εις το Ψαλτήρι θησαυρόν. Δεν εξαντλείται το Ψαλτήρι στην ιστορική του διάσταση. Έχει βάθος το Ψαλτήρι... Ο Μέγας Αθανάσιος λέγει ότι είναι αληθινός λειμών το Ψαλτήρι... Τι θέλεις να βρεις εκεί; Θα το βρεις. Την προφητεία; Την ιστορία; Την παραμυθία; Την διδαχήν; Τι θέλεις να βρεις; Όλα εκεί θα τα βρεις. Και λέγει ότι το Ψαλτήρι είναι επιτομή ολοκλήρου της Παλαιάς Διαθήκης. Γι' αυτόν τον λόγο, αν όχι και της σκηνής, διότι έχει το προφητικό στοιχείο, γι' αυτόν τον λόγο είναι το μοναδικό βιβλίο σε

εκτεταμένη χρήση μέσα από την Παλαιά Διαθήκη, το μοναδικό βιβλίο που βρίσκεται μέσα εις την λατρεία την χριστιανικήν. Δεν υπάρχει ακολουθία -και η πιο μικρή, του Αγιασμού- που να μην περιέχει μέσα -ή το Απόδειπνο- που να μην περιέχει μέσα τουλάχιστον έναν ψαλμόν. Το απόδειπνο που λέμε το βράδυ περιέχει μέσα τρεις ψαλμούς.

Γι' αυτό λοιπόν, ελάτε, αγαπητοί μου, να βαθύνουμε λίγο στον στίχο εδώ του Δαβίδ, έχει πραγματικά πολύ πλούτον. Θα δεχθώ ότι η ψυχή δεν είναι η ζωή, αλλά είναι η ψυχή. Ό,τι δηλαδή λέει η λέξις: «ψυχή». Εξάλλου, η λέξις «ψυχή» άλλοτε μεν έχει την έννοια της ζωής, άλλοτε έχει την έννοια του πνεύματος, της ψυχής. *«Εξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχὴν μου τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου».* *«Βγάλε ἀπὸ τὴν φυλακὴ τὴν ψυχὴν μου γιὰ νὰ μπορῶ νὰ δοξολογήσω τὸ ὄνομά σου».*

Τποια είναι αυτή η «φυλακή» που ζητά ο ψαλμωδός να εξαχθεί η ψυχή του; Μήπως είναι το σώμα του; Δηλαδή θα ήθελε να ελευθερωθεί δια του θανάτου ή ακόμα με ένα κουράγιο, δια της αυτοκτονίας, να απαλλαγεί από το σώμα του, όπως έκαναν κάποιοι φιλόσοφοι, που θεωρούσαν - όπως ο Πλάτων, επί παραδείγματι- που θεωρούσαν ότι το σώμα είναι φυλακή της ψυχής και δεσμεύει την ψυχήν και ζητά η ψυχή την απελευθέρωσή της; Ή όπως διδάσκουν ανοήτως εκείνοι που πρεσβεύουν την μετεμψύχωση, την μετενσάρκωση, ότι είναι μια καταδίκη της ψυχής να επανέρχεται σε σώματα είτε ανθρώπων είτε ζώων, έως ότου εξιλεωθεί από τις αμαρτίες της και έτσι απαλλαγεί πλέον από τα δεσμά, την φυλακήν του σώματος και έρθει εις ανώτερες σφαίρες σαν πνεύμα καθαρόν; Αυτό είναι άραγε η «φυλακή»; Δηλαδή ο ψαλμωδός εννοεί εδώ τα δεσμά του σώματος;

Όλα αυτά, όπως θα έλεγαν οι Πατέρες είναι «ελληνικές διδασκαλίες», με το «ελληνικές» εννοώντας ειδωλολατρικές διδασκαλίες. Όχι αγαπητοί μου. Το σώμα δεν είναι δεσμά της φυλακής. Το σώμα είναι συμφυές με την ψυχή, έγινε μαζί με την ψυχή, ταυτοχρόνως. Δεν ήρθε η ψυχή να κατοικήσει, αφού προϋπήρχε, σε κάποιο σώμα, που εκεί θα δεχόταν την φυλακή της για να εξαγνιστεί. Η ψυχή εδημιουργήθη και δημιουργείται ταυτόχρονα με το σώμα. Το ίδιο πράγμα συνέβη εις τον Αδάμ, όταν ο Θεός

τον εδημιούργησε. Το ίδιο πράγμα συμβαίνει και στον κάθε άνθρωπο που γεννιέται. Άμα συλλήψει, με την σύλληψη, έχομε ψυχή και σώμα ταυτοχρόνως, την ιδίαν στιγμήν. Ούτε η ψυχή προηγείται, για να έρθει να εγκλωβιστεί μέσα εις το συλλαμβανόμενον σώμα, ούτε το σώμα προηγείται της ψυχής, για να υποστηριχθεί η θεωρία της εξελίξεως, ότι ο άνθρωπος ξεκινάει από την αφετηρία του ζώου, για να έρθει κάποια στιγμή να εξελιχθεί το μυαλό για να γίνει άνθρωπος, που αυτά έχουνε άμεση πρακτική σημασία, όταν λέμε και υποστηρίζομε ότι κάνοντας μίαν έκτρωσιν, τουλάχιστον έως τριών μηνών, δεν έχομε άνθρωπον, έχομε κάτι άλλον, τι;;; Ένα ζώον. Ένα ζώον, το οποίο στερείται ψυχής, διότι μετά ταύτα η ψυχή θα τοποθετηθεί...

Βλέπετε συνέπειες, άμεσα πρακτικές, αυτών των τοποθετήσεων; Από τι λοιπόν ζητάει ο Ψαλμωδός να απαλλαγεί η ψυχή του; Από το σώμα του; Α, όχι! Όχι! Το σώμα δεν είναι φυλακή. Το σώμα, σας είπα, είναι συμφυές με την ψυχήν. Δηλαδή μαζί υπήρξαν. Και όταν χωριστούν με τον θάνατο, η ψυχή αισθάνεται πολύ άσχημα επειδή εχωρίσθη από το σώμα της. Γι' αυτό έχει οδύνη. Γι' αυτό ο ιερός υμνογράφος, ο Δαμασκηνός, ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός, στέκεται μπροστά στο φαινόμενο του θανάτου και οδύρεται και λέγει ότι η ψυχή έχει πόνο, ότι οδυνάται η ψυχή που χωρίζεται από το σώμα. Είναι η πιο τραγική στιγμή της ζωής του ανθρώπου. Ο θάνατος. Αυτός ο χωρισμός της ψυχής με τον θάνατο. Αλλά ενικήθη αυτή η ανθρωπίνη τραγικότης. Τραγικότης. «Τραγικότης» θα πει να βλέπω τι θα μου συμβεί, να συνειδητοποιώ τι θα μου συμβεί, αλλά να μη δύναμαι να το αποφύγω. Αυτή είναι η όλη διάστασις της τραγικότητος, που οι αρχαίοι Έλληνες την τραγικότητα αυτή, ωραιότατα την έπλασαν και την παρουσίασαν στα θεατρικά τους έργα. Αυτή η τραγικότητα δεν υπάρχει στον Χριστιανισμόν· γιατί νικήθηκε ο θάνατος, με την Ανάσταση του Χριστού. Έτσι η ψυχή επιποθεί το σώμα.

Λέγει ο Απόστολος Παύλος: *«Δεν επιθυμώ να εκδυθώ το σώμα, αλλά επιθυμώ να ενδυθώ την αφθαρσίαν και την αθανασίαν· γι' αυτόν τον λόγο θα μου δώσει ξανά ο Χριστός, όταν θα ξανάρθει, το σώμα μου, που το έχασα με τον θάνατο. Και έτσι δεν είναι δυνατόν, με την ανάσταση των νεκρών, να πάρω πίσω την παλιά μου φυλακή. Αν υποτεθεί ότι είναι φυλακή το σώμα, τότε δεν έχω λύτρωση, αν το σώμα είναι φυλακή.*

Αλλά επειδή ακριβώς δεν είναι φυλακή, γι' αυτόν τον λόγο είναι λύτρωσις, πραγματική λύτρωσις η ανάστασις των σωμάτων».

Μήπως η ψυχή που ζητά να φύγει από την φυλακή της, μήπως είναι αυτή η ίδια η κτίσις; Γιατί κι αυτό ετέθη. Η καντιανή φιλοσοφία έτσι το έθεσε. Ο άνθρωπος είναι δέσμιος του χώρου και του χρόνου. Είναι μέσα σ' αυτά τα καλούπια τα χωροχρονικά. Και πράγματι, εγώ θα ήθελα να φύγω αυτή την στιγμή, κάπου να πάω, έξω από την θέση που βρίσκομαι. Πώς μπορώ να πάω; Όταν σκέφτομαι ότι δεν έχω τον τρόπο να πάω. Να βρεθώ σε ένα σημείο του σύμπαντος. Πώς θα πάω; Έχω μια δυσκολία. Ή, ή... να βρεθώ, χμ, έξω από το σύμπαν... Ανόητα πράγματα... Αυτή η ίδια η κατασκευή μου είναι χωροχρονική. Εγώ ο ίδιος έγινα εν χρόνω και καταλαμβάνω χώρο. Πώς είναι δυνατό να βγω έξω από τον χώρο και τον χρόνο; Έξω από την Δημιουργία; Ότι αυτή μου αποτελεί δεσμά, φυλακή και δεν δύναμαι να ελευθερωθώ απ' αυτήν ταύτην την Δημιουργίαν; Είναι δυνατόν ποτέ; Είναι μωρία. Είναι αληθινή μωρία. Είναι αδιανόητο πράγμα. Είναι αντιφατικό. Δεν είναι δυνατόν.

Τότε; Ούτε ακόμα, θα λέγαμε, η κτίσις αποτελεί δεσμά και φυλακή της ανθρωπίνης υπάρξεως. Απλούστατα, διότι αυτή η ίδια η κτίσις σαν δημιούργημα του Θεού με περιβάλλει, είμαι, θα λέγαμε, ένα κομμάτι αυτής της κτίσεως, ένα κομμάτι, διότι ο Θεός χώμα πήρε από τη γη, *«χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς»* έπλασέ με, και αποτελώ μέρος της Δημιουργίας, όχι με την έννοια την πανθεϊστική φυσικά, αλλά με την έννοια ότι αποτελώ ένα μέρος της Δημιουργίας, το σώμα μου δηλαδή, το σώμα μου και δεν είναι δυνατόν να αποσπαστώ ποτέ από την Δημιουργία. Εξάλλου, αν θέλετε, τιμωρία και καταδίκη ήταν όταν είπε ο Θεός: *«Εἶσαι χώμα και στο χώμα θα γυρίσεις»*. Καταδίκη ήτο αυτό. Ήτανε τιμωρία αυτό. Έστω τιμωρία για να δώσει παρακάτω ο Θεός την Χάρη Του δια της Αναστάσεως κ.λπ.

Το θέμα είναι τούτο: Ότι αυτή η ίδια η κτίσις, αγαπητοί μου, θα ανακαινισθεί. Κι αφού θα ανακαινισθεί η κτίσις, τότε δεν είναι δυνατόν να αποτελεί φυλακή της υπάρξεώς μου. Δεν είναι δυνατόν. *«Ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα»*, θα πει ο Ανακαινιστής και Ανακεφαλαιωτής των πάντων Ιησούς Χριστός. Και θα ανακαινιστεί η κτίσις. Και θα είναι

η Βασιλεία του Θεού. Και θα βασιλεύει το πρόσωπο του Θεού· και η θεωρία του προσώπου του Θεού, του Σαρκωμένου Θεού. Κι αυτή η κτίσις είναι όλη η εξωτερική προβολή του σαρκωμένου Θεού, που την αγάπησε, ας μου επιτραπεί να πω αυτή την λέξη, γιατί πώς να το εκφράσω αλλιώς, με πάθος· με -θα πω όμως μία φράση που την λένουν οι Πατέρες, είναι το ίδιο- με «μανικόν έρωτα» Αυτός ο σαρκωμένος Θεός Λόγος. Λέει εις το βιβλίο των «Παροιμιών»: *«Α, τότε θα έρθει εκείνη η ώρα που θα βρεθώ ανάμεσα στους ανθρώπους που τους αγαπώ πολύ· γιατί όταν ο Θεός εδημιουργούσε, Εγώ, η Ενυπόστατος Σοφία, ήμουν μαζί Του και συνδημιουργούσα»*. Η Ενυπόστατος Σοφία, ο Θεός Λόγος. Είχε λοιπόν αυτόν τον «μανικόν έρωτα» που εκφράζεται θαυμάσια στο βιβλίο «Άσμα Ασμάτων» της Παλαιάς Διαθήκης, στα λεγόμενα «σοφιολογικά» βιβλία και εις τις «Παροιμίες», «Σοφία Σολομώντος», που δείχνει εκεί αυτήν την αγάπη, την μανική αγάπη -μανική· από μανία δηλαδή· τρελή δηλαδή, τρελή· τρελή αγάπη, μανικήν αγάπη- που είχε το δεύτερον πρόσωπον της Αγίας Τριάδος έως ότου έρθει η στιγμή να σαρκωθεί και να 'ρθει τόσο κοντά στη Δημιουργία Του. Είναι δυνατόν να αποτελεί η Δημιουργία καταδίκη του ανθρώπου; Είναι δυνατόν; Παλαιωθείσα από την αμαρτίαν θα ανακαινισθεί από τον Σαρκωμένον Λόγον.

Τότε τι είναι αυτή η φυλακή, για την οποία διαμαρτύρεται ο Ψαλμωδός και λέγει, να τον εξαγάγει, να τονε βγάλει ο Θεός; Όταν λέγει : *«Εξάγαγε εκ φυλακῆς τὴν ψυχὴν μου τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου»*, «βγάλε με από την φυλακή αυτήν για να μπορώ να δοξολογήσω το Όνομά Σου». Ποια είναι; Στον θάνατο, ξέρετε, επιτρέψατέ μου μία συμπλήρωσιν στο πρώτο. Λέγει ο Δαβίδ: *«Κύριε, ποιος θα Σε υμνήσει εις τον Άδη; Ποιος; Δεν έχουμε τα όργανα»*, λέγει, *«τα φωνητικά. Δεν έχουμε σώμα, δεν έχουμε γλώσσα, δεν έχουμε φωνητικές χορδές για να Σε υμνήσουμε στον Άδη. Άσε λοιπόν, Κύριε, άφησέ με στην ζωή, Σε παρακαλώ, άφησέ με στην ζωή, Σε παρακαλώ, να μπορώ να Σε υμνήσω. Στον Άδη ποιος μπορεί να Σε υμνήσει;»*. Βλέπετε λοιπόν ότι δεν θέλει να απαλλαγεί από το σώμα του, δεν θέλει να απαλλαγεί από την Δημιουργία, δεν θέλει να πάει στον Άδη τον σκοτεινόν, ο Δαβίδ.

Αλλά τότε, ποια είναι αυτή η «φυλακή»; Θα μας απαντούσαν οι Πατέρες, και μάλιστα οι νηπτικοί Πατέρες, ότι η φυλακή της ψυχής, αγαπητοί μου, είναι τα πάθη, που δεσμεύουν. Τα πάθη! Αυτά τα φοβερά πάθη, που ζητούμε τώρα από τον Θεό να μας ελευθερώσει από τα πάθη μας, τα ποικίλα πάθη μας, τα οποία καθιστούν δεσμίαν την ψυχήν, μη δυναμένην να ανορθωθεί, μη δυναμένη να ιδεί καν ή να έχει αίσθηση του Θεού. Δεν έχει καμίαν αίσθησιν ένας που λέγει: «Είμαι άθεος»-για να πάρω μια σύγχρονη πραγματικότητα. Ξέρετε τι σημαίνει αυτό; Ότι η αίσθησίς του έχει πέσει στον βαθμό μηδέν. Πλήρης νέκρωσις. Δεν έχει καμίαν αίσθησιν του Θεού. Καμίαν αίσθησιν. Καμία εσωτερική είδησιν ή πληροφορίαν. Τίποτε απολύτως...

Έτσι, μια ψυχή που νεκρώθηκε, τότε πώς μπορεί να έχει αίσθηση του Θεού; Πριν νεκρωθεί, θα μπορούσε η ίδια η ψυχή, βλέποντας να κυκλώνεται από τα πάθη, να αναφωνήσει: *«Εξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχὴν μου, Κύριε, να μπορῶ να Σε υμνήσω, ελεύθερα. Απηλλαγμένη η ψυχή μου από τα πάθη· εκείνα που με ζώνουν, εκείνα που με ταλαιπωρούν, εκείνα που με καθιστούν δέσμιον και δούλον των παθών, εκείνα που πραγματικά δεν μ' αφήνουν να ορθώσω κεφάλι να Σε κοιτάξω, να Σε νιώσω, να Σε ζήσω».*

Αλλά, γιατί ζητάει ο Ψαλμωδός να απαλλαγεί από τα πάθη του; Είναι κι αυτό. Αν προσέξουμε ότι η απαλλαγή μας από τα πάθη δεν θα ήταν κάτι το αυτόνομο, κάτι που απλώς, γιατί θα θέλαμε να απαλλαγούμε και να μην ταλαιπωρούμεθα. Λέμε επί παραδείγματι: *«Φρόντισε, παιδάκι μου, να μην κάνεις χρήση του τσιγάρου, των καπνών ή των ναρκωτικών. Διότι έτσι θα είσαι απαλλαγμένος από ένα φοβερό πάθος. Ή από το οινόπνευμα. Ή από την ανηθικότητα. Ή από την φιλαργυρία. Φρόντισε»*, λέμε, «να μην είσαι δέσμιος αυτών των παθών, για να είσαι ένας ελευθερωμένος άνθρωπος, να μπορείς να κινείσαι άνετα στη ζωή σου». Πόσο... πόσο εσφαλμένα τοποθετούμε τα πράγματα...

Είναι σωστή αυτή η συμβουλή; Είναι σωστή κατά το ήμισυ. Είναι σωστή σε τούτο: Το ότι ο άλλος δεν πρέπει να είναι δέσμιος, είναι το σωστό. Αλλά το για ποιον λόγο πρέπει να είσαι ελεύθερος, αυτό δεν είναι σωστό. Διότι ο σκοπός δια τον οποίον ο άνθρωπος πρέπει να είναι ελεύθερος, είναι να μπορεί να δει το Πρόσωπο του Θεού. Να δει το

πρόσωπο του Θεού. Είναι ο τελικός μας σκοπός. Και μην το παίρνετε φιλολογία, είναι μια φοβερή πραγματικότητα. Πραγματικότητα, που κάνει τον άνθρωπο να εκστασιάζεται. Να ιδώ εγώ το πρόσωπο του Θεού; Ναι, ναι! *«Τεκνία, οὐπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα»*, λέγει ο ευαγγελιστής Ιωάννης στην πρώτη του επιστολή την Καθολική, αλλά *«οἶδαμεν δὲ ὅτι ἐάν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστι»*. *«Θα Τον δούμε, ὅπως είναι. Ὅπως είναι θα Τον δούμε»*. Πώς, δηλαδή, είναι; Ὅπως όταν ανεστήθη, αλλά και ὅπως ενεφανίσθη εἰς την Μεταμόρφωσιν. Και ἐτι, και ἐτι, *δοξασμένος*. Διότι εκεί, ὅσο ηδύναντο να δουν την δόξαν Του οἱ μαθηταὶ εἶδαν, *«καθὼς ἠδύναντο»*, λέγει το τροπάριο, *«καθὼς ἠδύναντο»*, ὅσο μπορούσαν να δουν. Ἐτσι λοιπόν θα δούμε αὐτό το πρόσωπο του Θεού, ἕως ὅτου το δούμε κατὰ πρόσωπον, πρόσωπον προς πρόσωπον, διότι ἡ Βασιλεία του Θεού δεν εἶναι παρά διάσωσις ὀχι μαζών, ἀλλὰ διάσωσις προσώπων. Και εἶναι διάσωσις προσώπων ὀχι διισταμένων, ἀλλὰ διάσωσις προσώπων κοινωνούντων! Και εἶναι κοινωνούντων προσώπων διάστασις, ὀχι μεταξύ αὐτῶν και του Θεού, ἀλλὰ και μεταξύ των. Ὅπως ακριβῶς μία ρόδα ποδηλάτου συνδέεται οἱ ακτίνες της ρόδα του ποδηλάτου με το κέντρον, ἀλλὰ και μεταξύ των με την περιφέρεια. Ἐχομε, δηλαδή, πλήρη κοινωνία προσώπων. Οἱ εχθροὶ του προσώπου, οἱ εχθροὶ του ἀνθρώπου πραγματικά, εἶναι αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι διακηρύσσουν κηρύγματα ἐναντίον του προσώπου και υπέρ της μάζης. Καταλαβαίνετε... Τί να πω πιο πολλά; Καταλαβαίνετε...

Ἐτσι, ἀγαπητοί, ο σκοπός εἶναι να δοξαστεῖ ο Θεός. Θα ξεκινήσουμε ἀπὸ δω: *«Ἀπάλλαξέ με, Κύριε, ἀπὸ τα πάθη να δω το πρόσωπό Σου, να Σε νιώσω, να Σε ψηλαφήσω μέσα μου, να Σε δοξολογήσω, να Σου πω το ευχαριστώ μου, να Σου πω: "Δόξα τῷ Θεῷ". Εἶσαι μεγάλος, εἶσαι σοφός, εἶσαι υπέροχος, Σε ἀγαπῶ»*. Αὐτό εἶναι. Ἐτσι δεν εἶναι αὐτόνομη, ἀγαπητοί μου, αὐτή ἡ ἠθική, ἀλλὰ εἶναι ἐτερόνομη. Ἐχει τον σκοπό της, την δοξολογία του Θεού, για να ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τα πάθη μου.

Ὅπως καταλαβαίνετε, ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή, που εἰσερχόμεθα ἀπὸ ἀπόψε, με την βοήθεια του Θεού, δεν εἶναι παρά ἓνα εργαστήρι στο ὁποῖο θα δουλέψομε αὐτήν την κάθαρση της ψυχῆς, για να βρεθούμε να μπορούμε να ψηλαφούμε το πρόσωπον του Θεού. Εἶναι ἓνα εργαστήρι μέσα στο ὁποῖο θα μπορέσουμε με την νηστεία, με την

εγκράτεια, με την συγχωρητικότητα -υπογραμμίζω, με την συγχωρητικότητα· άνθρωπος που δεν συγχωρεί δεν μπορεί να ησυχάσει, δεν έχει ειρήνη ψυχής, δεν έχει καθαρότητα ψυχής- με την συγχωρητικότητα, με την ελεημοσύνη, με την μελέτη και με την προσευχή να μπορέσει ο άνθρωπος να βγει εξαγνισμένος, καθαρισμένος, απαλλαγμένος από τα πάθη, για να ιδεί τον Θεόν. Να αναπνεύσει, να ιδεί αληθινό Πάσχα, αληθινή διάβασιν από την νοητήν Αίγυπτον εις την νοητήν Γην της Επαγγελίας, την Βασιλείαν του Θεού και να εγκαθιδρυθεί μέσα του η Βασιλεία του Θεού, αφού θα έχει περάσει κατά θαυμαστόν τρόπον- γιατί αυτό είναι το μεγάλο θαύμα- από την νοητήν Ερυθράν Θάλασσαν· στην οποία ο διάβολος εργάζεται εκεί, αλλά καταποντίζεται και πνίγεται από την Χάρη του Θεού.

Θα 'θελα να μείνω σε ένα σημείο, το οποίο είναι πάρα πολύ αξιόλογο. Εκεί που λέγει, εκεί που σας είπα για την προσευχή. Αγαπητοί μου, οι αρχαίοι Έλληνες, ως εξής το κατάλαβαν αυτό, αλλά δεν μπόρεσαν να το λύσουν. Μόνο οι σπουδαίοι πρόγονοί μας έδωσαν με το μυαλό τους μια διάσταση στο πράγμα. Είναι ο μύθος του Δαιδάλου και του Ικάρου. Ο μύθος; Ο μύθος; Αυτός που έφτιαξε τον λαβύρινθο κάτω στην Κρήτη, κατά την διάρκεια της μινωικής, θα λέγαμε, δυναστείας και για να μην του φύγει, γιατί ήθελε να φύγει ο Δαίδαλος, τον έβαλε ο Μίνως στον ίδιο τον λαβύρινθο που έφτιαξε ο ίδιος. Είναι μία έκφρασις ότι ο άνθρωπος μπαίνει ο ίδιος μέσα στην δαιδαλότητα των έργων του. Στην δαιδαλότητα του πολιτισμού του. Αλλά, πώς να φύγει από κει ο Δαίδαλος με τον γιο του; Έφυγε φτιάχνοντας φτερά. Έφυγε κάθετα. Διότι η οριζοντία διαφυγή ήτο αδύνατος. Έφυγε κάθετα. Στον Χριστιανισμόν το πράγμα βρήκε πραγμάτωσιν. Ο Χριστιανός δεν μπορεί να φύγει οριζόντια από τα δεινά της παρούσης ζωής. Φεύγει καθέτως. Καθετοποιεί την πραγματικότητα. Είναι η προσευχή. Φεύγει δια της προσευχής προς τα πάνω. Και η ψυχή του κυριολεκτικά απαλλάσσεται από την φυλακή του παρόντος κόσμου και του παρόντος αιώνας. Έτσι φεύγει από τον χώρο και τον χρόνο τον πεπαλαιωμένον, τον φθαρμένον, φεύγει και αναπαύεται η ψυχή του ανθρώπου.

Ω αγαπητοί μου. Τελειώνει ο στίχος με αυτό το υποστίχιον: «*Ἐμὲ ὑπομενοῦσι δίκαιοι, ἕως οὗ ἀνταποδῶς μοι* (Ἐμένα με περιμένουν οι δίκαιοι και οι ευσεβεῖς, ἕως ὅτου μου το

δώσεις αυτό που Σου ζητώ)». Ο Δαβίδ είναι υπόδειγμα. Είναι υπόδειγμα που καλεί όλους...(Δυστυχώς σε αυτό το σημείο τελείωσε η κασέτα ηχογράφησης...).

ΠΡΟΣ ΔΟΞΑΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΤΡΙΑΔΙΚΟΥ ΘΕΟΥ

**και με απροσμέτρητη ευγνωμοσύνη στον πνευματικό μας καθοδηγητή
μακαριστό γέροντα Αθανάσιο Μυτιληναίο,**

ψηφιοποίηση και επιμέλεια της απομαγνητοφωνημένης ομιλίας:

Ελένη Λιναρδάκη, φιλόλογος

ΠΗΓΕΣ:

- Απομαγνητοφώνηση ομιλίας δια χειρός του αξιοτίμου κ. Αθανασίου Κ.
- https://www.arnion.gr/mp3/omilies/p_athanasios/kauara_deytera/kauara_deytera_002.mp3